

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Удовенко І.О.

*кандидат економічних наук, доцент,
Уманський національний університет садівництва*

ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У нашій країні накопичений багатий науковий і виробничий досвід захисту земель від деградації і підвищення їх продуктивності в умовах централізованої і планової системи управління агропромисловим комплексом, безкоштовного землекористування, монополії державної власності на землю з переважанням великих сільськогосподарських підприємств.

У процесі соціально-економічних перетворень в країні створена нова економічна система, заснована на ринкових відносинах: введено різноманіття форм власності і сплачуваність землекористування; на основі колишніх колгоспів і радгоспів створені АТ, КФХ, СПК, ТОВ; земля придбала статус нерухомості і включена в оборот. У ході реформ скорочені об'єми робіт по меліорації земель і захисту ґрунтів від ерозії, ослаблено увага збереженню і підвищенню родючості ґрунтів [1]. Внаслідок цього відбувається деградація земель: ерозія і засолення ґрунтів, підтоплення, ерозія, заболочування, заростання сільськогосподарських угідь лісом і чагарником, зниження продуктивності природних кормових угідь. Продовжується інтенсивне забруднення земель промисловістю, автомобільним і залізничним транспортом, неорганізованими побутовими і промисловими відходами. Все це приводить до скорочення площі сільськогосподарських угідь, зниженню родючості ґрунтів, врожайності сільськогосподарських культур, що обробляються і зниженню якості продукції.

У сучасних умовах диференційованого типу ринкового господарювання вдосконалення організаційно-економічного механізму захисту земель сільськогосподарського призначення від деградації має виключно велике наукове і практичне значення.

Землевпорядкування включає в себе заходи щодо:

- а) вивчення стану земель;
- б) планування і організації раціонального використання земель і їх охорони;
- в) утворення нових і упорядкуванню існуючих об'єктів землевпорядкування;
- г) встановленню меж існуючих об'єктів землевпорядкування на місцевості (територіальне землевпорядкування);

е) організації раціонального використання громадянами і юридичними особами земельних ділянок для здійснення сільськогосподарського виробництва.

Процес державного впливу на земельну політику здійснюється наступними методами:

- правові
- організаційними
- економічними

Правові – містять в собі елемент обов'язковості або владного примушення. Вони регулюють земельні відносини на основі земельного законодавства (судового і земельного права), а також прийнятих рішень органів місцевого самоврядування.

Економічні – стимулюють земельні відносини на основі оподаткування, кредитування, різного роду субсидій тощо.

Організаційні – забезпечують розвиток земельних відносин шляхом переселення людей в новоосвоєні райони й організація акціонерних товариств спрямованих на діяльність у сфері землевпорядкування і т.д.

Мета землевпорядкування – забезпечити ясність і порядок у використанні земель, охороняти і закріплювати права власності на землю, вирішувати питання вилучення і надання земель, контроль за виконанням земельного законодавства [2].

Документи, підготовлені внаслідок проведення заходів землевпорядкування, використовуються при ведінні державного земельного кадастру і моніторингу земель.

Землевпорядкування провадиться з ініціативи уповноважених виконавчих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, власників земельних ділянок, землекористувачів, землевласників або ж, при виникненні потреби, за рішенням суду [3]. Порядок проведення землевпорядкування встановлюється законами й нормативними правовими актами України.

Основне завдання землевпорядкування є організація найбільш повного, раціонального і ефективного використання земель, підвищення культури землекористування й охорони земель. Формування землевпорядкування, його завдань, змісту, методів, що використовуються, тісно пов'язані з формуванням української держави.

Етапи провадження землевпорядкування включають в себе:

- міжгосподарське і внутрішньогосподарське землевпорядкування;
- виділення і розділення земельних ділянок;
- збір необхідних відомостей про всі категорії земель;
- проведення топографо-геодезичних, картографічних, геоботанічних й інших обстежень;
- розробка прогнозів і програм використання і охорони земель, проектів землевпорядкування;
- організація раціонального використання земель;
- державний контроль за використанням і охороною земель.

Існує прямий зв'язок між землепорядними діями і суспільно-значущими завданнями, що вирішуються у вітчизняній системі землепорядкування, в т.ч. завданнями управління.

Зміст робіт, дій і повноважень землепорядкування:

1. соціально-технічні;
2. технічні;
3. юридичні;
4. організаційні.

Тому, сьогодні землепорядкування можна визначити як соціально-економічний процес цілеспрямованої організації територій і засобів виробництва, нерозривно пов'язаної із землею, що відбувається під впливом виробничих сил і земельних відносин.

Отже, колгоспне землепорядкування командно-адміністративного типу організації управління ресурсами відійшло різко в минуле, без наслідування якісної матеріальної бази, так і системи управління тими територіями, що здобули країни бывшего СРСР. Все це змушує теперішню систему управління земельними ресурсами будь-якого рівня, шукати нові орієнтири оптимального використання території, які б уже виправдали своє впровадження на практиці. Тому прагнення наслідувати західну систему землепорядкування, яка у сучасних умовах є представником прогресивного розвитку землеустрою, пояснює залучення деяких способів обробки та збереження інформації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону земель» – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
2. Електронний ресурс – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1063_page_10.html
3. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://um.co.ua/12/12-1/12-18057.html>